

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра Богослов'я

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Вступ до юдаїки»**

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність – 041 Богослов'я
Галузь знань – 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від 15 лютого 2021 р.

Херсон 2021

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Ружина Надія Вікторівна
Контактний телефон	066-45-88-020 097-56-29-071
E-mail	tikvaruzh@gmail.com
Розклад занять	Понеділок 10:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)
Консультації	Вівторок 14:00 -15:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)

2. Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Вступ до «Юдаїки» спрямоване на пізнання історичних процесів і явищ в їхньому відображенні в історичних джерелах та соціокультурних, політичних, економічних вимірах. Фокус програми загалом передбачає наголос на широкому огляді та глибоких знаннях взаємозв'язку між минулим і сьогоденням людства з особливою увагою до історії та культури євреїв, на здатність критично розуміти актуальні трансформації історіографії, працювати з різними типами і видами історичних джерел. Навчальна дисципліна «Вступ до «Юдаїки» належить до нормативних дисциплін.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 04 Богослов'я	Нормативна	
Загальна кількість годин 180 – д.в. 150 – з.в.	Спеціальність 041 Богослов'я	Рік підготовки	
	Освітня програма Бакалавр богослов'я.	2-й	2-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 6 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		48	12
		Практичні, семінарські	
		42	12
		Самостійна робота	
90	126		
		Вид контролю: залік	

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисциплін є початкове ознайомлення з категоріями єврейської культури в їх синхронічному та діахронічному аспектах, а також із сучасним станом досліджень в галузі юдаїки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

1. Отримання знань основних термінів, законів та звичаїв юдаїзму.
2. Придбання навичок роботи з науковою та традиційною (в перекладах) літературою.
3. Розуміння особливостей та внутрішніх протиріч єврейської культури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного (духовного) зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність до критичного мислення. 3. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами. 4. Здатність використовувати основи філософських знань для формування світоглядної позиції. 5. Здатність використовувати основи теологічних знань в процесі духовно-морального розвитку. 6. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – історію формування канону Святого Письма Старого Завіту; – священних письменників кожної книги Старого Завіту; – час, місце, мету написання кожної книги Старого Завіту; – зміст тексту книг Святого Письма Старого Завіту; – необхідні відомості про старозавітну біблійну критику; – основні ісагогічні проблеми історичних та пророчих книг; <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – виділяти головне і другорядне в книгах св. Письма Старого Завіту; – виявляти зв'язок між книгами Старого Завіту і Новим Заповітом; – орієнтуватися в колі проблем, пов'язаних з тлумаченням книг Старого Завіту. <p><i>Володіти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – уявленнями про існування екзегетичних та ісагогічних питань, які пов'язані з кожною книгою Старого Завіту (проблеми авторства, місця та обставин написання, а також: жанру, стилю, структури); – уявленнями про існування різних розділів екзегетичної науки: текстології, ісагогіки та основ герменевтики; – уявленнями про допоміжні науки: археологію, історію Стародавнього Сходу, палеографію, філологію; – чітким уявленням про месіанські пророцтва книг Старого Завіту.

Міждисциплінарні зв'язки:

Курс «Вступ до Юдаїки» є дисципліною, в якій насамперед йде мова про текст Священного Писання, його історію, формування і тлумачення. Зважаючи на те, що всі богословські дисципліни ґрунтуються на текстах Священного Писання як Старого, так і

Нового Завіту, тому сам предмет «Старий Завіт» безпосередньо пов'язаний зі всіма богословськими дисциплінами та певною мірою і з релігієзнавчими та філософськими дисциплінами.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 1) В
с 2) П'ятикнижжя (Тора);
т 3) Пророки (Невім);
у 4) Писання (Ктувім).

п

5. Програма навчальної дисципліни “Вступ до юдаїки”

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 5) В
о 6) П'ятикнижжя (Тора);
с 7) Пророки (Невім);
Є 8) Писання (Ктувім).
у

я

Четвертий семестр

р

Змістовий модуль 1: Вступ до Старого Завіту (ТаНаХу)

д

Тема 1. Основні відомості про Біблію.

д

Назва. Божественне одкровення. Божественне натхнення.

о

С

6. Залікові питання

Ѡ

Четвертий семестр. Другий рік навчання

а

1. Юдаїзм епохи патріархів.

р

2. Значення Тори для юдаїзму.

і

3. Вчення про Усну Тору.

т

4. Роль вавилонського полону в становленні юдаїзму.

у

5. Грецькі реформи в юдаїзмі.

6. Месіанські рухи епохи римського панування.

ѡ

7. Юдаїзм в діаспорі.

Ѣ

8. Пристрій синагоги.

в

9. Особливості середньовічного юдаїзму.

Н

10. Значення і використання Галахи та Аггади.

ѣ

11. Каббалістичні рух в юдаїзмі.

Ѥ

12. Виникнення хасидизму.

у

Ѧ

Т

13. Месіанські рухи шаббат Цві та Якова Франка.
14. Ортодоксальний, консервативний та реформістський юдаїзм.
15. Юдаїзм в Росії.
16. Юдаїзм в Україні.

7. Рекомендована література

Основна:

- Блех Бенджамин равв. Что такое иудаизм. *The Complete Idiot's Guide To*. Пер. с англ. В.В. Арсеновой. М.: АСТ: Астрель, 2007. – с.
- От Авраама до современности / под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки; пер. с англ. А. Ковалева. – М.: РГГУ, 2002. – 389 с.
- Телушкин Й. Еврейский мир: Важнейшие знания о еврейском народе, его истории и религии. – М. – Иерусалим: Лехаим – Гешарим, 2003. – 574 с. (или любое другое издание)
- Грушевой А.Г. Иудеи и иудаизм в истории Римской республики и Римской империи. – СПб.: Факультет филологии и искусств СПбГУ, 2008. – 484 с. – (Историческая библиотека).
- Армстронг К. Иерусалим: Один город, три религии / К. Армстронг, – «Альпина Диджитал», 1997.
- Иерусалим: Один город, три религии: Научно-популярное / Армстронг К., – 3-е изд. – М.: Альпина нон-фикшн, 2018. – 566 с.
- История Бога: 4000 лет исканий в иудаизме, христианстве и исламе: Научно-популярное / Армстронг К., Семенов К., – 3-е изд. – М.: Альпина нон-фикшн, 2016. – 500 с.
- Штереншис Михаил. Три веры в одного Бога. Связь иудаизма, христианства и ислама. – Израиль, Герцлия: Изд-во "Исрадон", 2008. – 336 с.
- Штереншис, Михаил В. Многоликий иудаизм.

Довідкова:

1. Аткинс Ж.-К., Бенбасса Э. Еврейская цивилизация. - М.: ЛОРИ, 2000. - 217 с.
2. Барнави Э., Фридендер С. Евреи и XX век: Аналитический словарь / перевод с французского; под общей редакцией Т.А. Баскаковой. – М.: Текст – Лехаим, 2004. – 1022 с.
3. Еврейская энциклопедия. - В 16 т. - СПб.: Издательство Брокгауза и Ефрона, 1908-1913. – Репринтное издание: М.: Терра, 1991.
4. Краткая еврейская энциклопедия. – Иерусалим: Еврейский университет в Иерусалиме. – М.; Иерусалим, 1976-2003. - (Библиотека-Алия).
5. Розен Д. Шма Израэль: Справочник еврейской национальной традиции. – Иерусалим, 1990.
6. Ромеро Кастельо Е., Массиас Капон У. Евреи. 2000 лет истории. – М.: Конец века, 1999. – 240 с.
7. Российская еврейская энциклопедия / редактор З.Н. Вагнер. – В 9 т. - М.: РАЕН – НФ «Еврейская энциклопедия» - ЭПОС, 1995 – 2004. – (продолжающееся издание. Вышло 5 т.).
8. Барац А. Лики Торы. – М.; Иерусалим, 1995. – 240 с.
9. Вавилонский Талмуд. Антология Аггады с толкованиями р. Адина Штейнзальца; пер. и комментарии У. Гершовича и А. Ковельмана под общей ред. р. А.

- Штейнзальца и С. Аверинцева. - М., 2001. - Т. 1. 328 с.; Т. 2. 328 с. - (Сокровищница Талмуда).
10. Вайнгрин Дж. Введение в текстологию Ветхого Завета. – М.: ББИ, 2002. – 112 с. – (Современная библеистика).
  11. Вейнберг И.П. Введение в ТаНаХ. – Ч. 1. Пространство и время ТаНаХа. – М.; Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 2000. – 237 с. – (Развитие иудаики на русском языке).
  12. Вейнберг И.П. Введение в ТаНаХ. – Ч. 2. Пророки. – М.; Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 2003. – 367 с. – (Bibliotheca Judaica. Серия «Современные исследования»).
  13. Еврейская Библия. Ранние пророки / с новым русским переводом и комментариями под общей редакцией А. Кулика. – Иерусалим-М.: Гешарим; Федерация еврейских общин в России, 2006.
  14. Из книги псалмов Давидовых / перевод с древнееврейского С. Аверинцева // Новый мир. – 1998, №1.
  15. Литература Агады / Сост. и редактирование И. Бегут, Х. Корзакова. - Т. 1. Тишрей-шват. - 336 с.; Т. 2. Адар-нисан. - 504 с.; Т. 3. Ияр-элул. – М., 1999. - 408 с.
  16. Переферкович Н. Талмуд. Мишна и Тосефта. Критический перевод. - В 6 т. – М.: Репортоцентр-М, 2005. – Репринт с издания: СПб, 1902-1905.
  17. Песнь песней царя Соломона: Антология русских переводов. – СПб.: Искусство-СПб, 2001. – 207 с.
  18. Пятикнижие и Гафрата / сост. комментариев Й. Герц. – В 5 т. – М.; Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 1994-1997.
  19. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие: Учебное пособие. – М.: Издательский центр РГГУ, 2000. – 471 с.: библ.
  20. Теһилим (Шатер Йосефа-Ицхака). – Иерусалим-М.: Шамир; Федерация еврейских общин в России, 2005.
  21. Уилсон Н.С., Тейлор Л.К. Сборник библейских таблиц и карт. – СПб.: Библия для всех, 2004. – 608 с.
  22. Фрэзер Дж. Д. Фольклор в Ветхом Завете. - М., 1985.
  23. Шедевры библейской поэзии: Сотворение Мира, Псалмы, Экклезиаст / стихотворные переложения Г. Плисецкого и Н. Гребнева / составитель Д.Г Плисецкий. – М.: Рипол Классик, 2001. – 384 с. – (Симфония разума).
  24. Шифман И.Ш. Ветхий Завет и его мир. - М., 1987.
  25. Штейнзальц А. Введение в Талмуд. - Иерусалим, 1993.
  26. Штейнзальц А. Контуры Талмуда. - М.; Иерусалим, 1991.
  27. Щедровицкий Д.В. Введение в Ветхий Завет. – В 3 т. - М., 1995, 1997, 2000.
  28. Бубер М. Два образа веры. - М., 1995.
  29. Йошпе Р. Что такое еврейская философия? – М.; Иерусалим: Гешарим - Мосты культуры, 2003. – 120 с.
  30. Маймонид. Путеводитель растерянных / перевод на русский и комментарии М.А. Шнейдера. – М., Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 2000. – 566 с. – (Bibliotheca Judaica. Серия «Памятники еврейской литературы»).
  31. Неер А. Ключи к иудаизму. – Иерусалим: Библиотека «Алия», 1991.
  32. РаМбаМ. Избранное. – В 2 т. – Иерусалим: Библиотека «Алия», 1990.
  33. РаМбаМ. Главы из книги "Мишнэ Тора". - Иерусалим, 1985.
  34. Соловейчик Й.-Д., р. Человек Галахи. – [http:// www.machanaim.org](http://www.machanaim.org).
  35. Грец Г. История евреев от древнейших времен до настоящего. - В 12 т. - Одесса: Издание Шермана, 1906-1908.
  36. Джонсон П. История евреев. – М.: Вече, 2006. – 480 с.: илл.

37. Дубнов С.М. История евреев в Европе от начала их поселения до конца XVIII века. – В 4 т. – М.; Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 2003. – (Памятники еврейской исторической мысли).
38. Дубнов С.М. Новейшая история еврейского народа от Французской революции до наших дней. – В 3 т. – М.; Иерусалим: Мосты культуры – Гешарим, 2002.
39. Мерперт Н. Очерки археологии библейских стран. – М.: Библейско-богословский институт святого апостола Андрея, 2000. – 336 с.
40. Очерки по истории еврейского народа / пер. с иврита З. Трауба и Т. Должанской; под ред. проф. С. Эттингера. - http://history.pedclub.ru/code/ettinger_02.htm.
41. Сэмюэлс Р. По тропам еврейской истории: [Репринт. изд.]. - М.: Арт-Бизнес-Центр, 1993. - 368 с. - (Сер. «Орот»).
42. Тюменев А.И. Евреи в древности и средние века. – М.: Крафт+, 2003. – 400 с.
43. Флавий И. Иудейские древности. – В 2 т. – М.–Иерусалим, 1993.
44. Шахак И. Еврейская история, еврейская религия: Тяжесть трех тысяч лет. - <http://www.libereya.ru/biblus/shahak>.